

İslâm şeriatının bütünlük ve tenasübü hakkında bilgi verebilir misiniz?

Kur'an kendi içinde bir bütünlük gösterdiği gibi, Kur'an ve hadis-i şeriflere, bir de bunların tefsir ve teviline dayanan İslam şeriatı de bir bütünlük arzeder. Bunu, bir ağacın dal ve budakları, meyve ve yaprakları arasındaki tam bir bütünlük ve insicam olması veya merkezî nakşı olan bir halıda bütün desen ve nakışların bu merkezle irtibatlı olması misalleriyle zihnimizde canlandırabiliriz.

Mesela, din temizliği bir esas olarak ortaya koyar. Böyle bir hüküm,

- *Hem Allah'ın isimlerinden Kuddüs ismiyle,(1)*

- *Hem Kur'an'ın temizliği teşvik eden âyetleriyle(2)*

- *Hem insanın temizliğe meyyal tabiatıyla,*

- *Hem Hz. Peygamberin hadisleriyle(3)*

- *Hem manen ve maddeten tertemiz yaşayan Hz. Peygamberin tatbikatiyle irtibat halindedir.*

Bunların her biri, diğerini tek mil ve te'yid eder.

Öte yandan, "temizlik" başlığı altında bir araştırma yaptığımızda konunun pek çok dalları ve budakları, meyveleri ve yaprakları karşımıza çıkacaktır. Belli bir konuya yönelik çalışmaların "içindekiler" bölümüne baktığımızda bunu rahatlıkla görebiliriz. Böyle olunca, elbise ve eşyalarımızın temizliğinden tutun, aklımızın güzel fikirlerle, hayalimizin güzel ideallerle, kalbimizin güzel niyetler ve duygularla dopdolu olmasına kadar temizlik konusunun şumulü olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz.

Keza, din tekebbürü (büyüklenmeyi) yasaklar. Böyle bir hüküm,

- *Hem Allah'ın büyüklüğüyle(4)*

- *Hem Kur'anın tevazuu emreden âyetleriyle(5)*

- *Hem kadere imanla(6)*

- *Hem Hz. Peygamberin fiilî tatbikatiyle(7)*

irtibat ve uyum halindedir.

Öte yandan, tekebbür ile ön plana çıkan Nemrut ve Firavun gibilerin hayat felsefeleri ve icraatları, halka zulümleri, sonunda dünyada dahi cezalarını çekmeleri; insanı tekebbüre sevk eden sebepler; tekebbürden kurtulma yolları... gibi başlıklar âyet ve hadisler ışığında ve ulemanın değerlendirmeleri çerçevesinde uzun uzun ele alınabilecek durumdadır ve zaten ele de alınmış, şeriatın hemen her meselesi için müstakil eserler yazılmıştır.

Dipnotlar:

(1) *Kuddüs, Allah'ın isimlerinden olup, Onun zâtında, sıfatında, fiillerinde, isimlerinde, hükümlerinde her türlü lekeden, eksiklikten uzak olmasını ifade ve yarattıklarının da temiz olmasını iktiza eder.*

(2) *Mesela, bk. Hacc, 22/26; Müddessir, 74/4; Tevbe, 9/108; Bakara, 2/222.*

(3) *Mesela, "Temizlik imandandır." "Temizlik imanın yarısıdır." bk. Aclûni, I, 33; Müslim, Taharet 1.*

(4) *Çünkü gerçek büyük Odur. İnsan ise nelerle büyükmek isterse, bunların tamamı Allah'tandır.*

(5) *Mesela: "Yeryüzünde çalımla yürüme! Çünkü sen asla yeri yaramazsın ve boyca da dağlara varamazsın." (İsra, 17/37).*

(6) *Çünkü "Bütün iyilikler Allah'tan, kötülükler ise nefistendir." bk. Nisa, 4/79.*

(7) *O, en büyük insan ve en büyük peygamberdi, ama tevazuun da zirvesindeydi. "Nefsim elinde olan Allah'a yemin ederim ki..." ifadesini çok sık kullanır, yaptıklarını Allah'ın tevfiğiyle yaptığını nazara verirdi.*